

Biologický rozložiteľný odpad (bioodpad) vzniká:

- v prírode, ktorá ho vytvára, ale aj využíva vo svoj prospech a nedochádza jeho produkciou k zaťažovaniu životného prostredia,
- ľudskou činnosťou, pri ktorej je vznik a nakladanie s bioodpadom potrebné usmerniť.

V prírode ako sú trus zo zvierat, opadané lístie stromov, konáre, tráva, odumreté časti rastlín stromov, uhynuté zvieratá ..., predstavujú biologický odpad, ktorý nezaťažuje životné prostredie a príroda po časovom odstupe, kedy dochádza k rozkladu ho využíva vo svoj prospech vo forme živín.

Bioodpad, ktorý vyprodukuje domácnosti sa donedávna umiestňoval na skládky komunálneho odpadu, ktoré začali naberať nekontrolované rozmery. Z toho dôvodu sa pristúpilo k zmenám v oblasti nakladania s komunálnym odpadom.

Z pohľadu biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu je separácia veľmi dôležitá, pretože biologický odpad tvorí **30 - 45%** komunálneho odpadu.

Separovanie biologicky rozložiteľného odpadu je dôležitou úlohou samospráv, pretože od 1.1.2006 je

zakázané zneškodňovanie biologicky rozložiteľný odpad zo zelene zo záhrad a z parkov vrátane cintorínov a z ďalšej zelene na pozemkoch právnických osôb, fyzických osôb a občianskych združení, ak sú súčasťou komunálneho odpadu, ukladaním na skládky komunálneho odpadu .

Najčastejším spôsobom nakladania s bioodpadom (podobne ako s inými druhmi odpadu) je ich skládkovanie. Na druhom mieste je spaľovanie v spaľovniach.

Oficiálne je na treťom mieste jeho materiálové využívanie (najčastejšie kompostovanie), ale zatiaľ tretie miesto patrí nezákonnému nakladaniu s bioodpadmi –

- skládkovanie na nepovolených (čiernych) skládkach a
- spaľovanie v domác-nostiach (záhrady, polia...).

Sám o sebe je vo väčšine prípadov bioodpad neškodná látka, ale jeho zmiešavaním s ostatnými druhmi odpadu prispieva k zvýšeniu škodlivých a nekontrolovateľných reakcií na skládkach a v spaľovniach.

Prečo neskládkovať biologický komunálny odpad?

Keď sa organický odpad rozkladá na skládke pri anaeróbných podmienkach, vzniká skládkový plyn (metanogénna fáza), ktorého prioritnou zložkou je metán (CH₄).

Metán je jedným z hlavných atmosférických stopových plynov zodpovedných za rozšírený problém skleníkového efektu. Je zistené, že v globálnej škále prispieva metán k tomuto efektu približne 15 % - tami. Metán prispieva ku skleníkovému efektu približne 21-násobne viac ako hlavný skleníkový plyn oxid uhličitý, ktorý vzniká pri aeróbnom rozklade biologického odpadu. Narastajúce koncentrácie skleníkových plynov v atmosfére indikujú narastanie globálneho teplotného priemeru, čo môže viesť k potenciálnej katastrofickej klimatickej premene.

Prečo nespáľovať biologický komunálny odpad?

Pokiaľ sa bioodpad dostane do spaľovne, stáva sa zdrojom pre tvorbu toxických plynov - dioxínov, kvôli svojej vysokej vlhkosti a obsahu soli (chlóru). To dokazujú aj závery EÚ v Green Paper COM (2000) 469, 26/7/2000, v ktorých sa píše, že „**látky podliehajúce hnilobe sú druhým najvýznamnejším zdrojom chlóru (okolo 17 %) v komunálnych odpadoch**”

. Navyše tam ešte nie je započítaný papier (ďalších 10 % chlóru). Ak je v bioodpade prítomný chlór (biologický odpad ho obsahuje vo forme solí), vzniká vysoko agresívna kyselina chlorovodíková, nebezpečné chlórované uhľovodíky, dioxíny a furány.

Podľa katalógu odpadov rozoznávame skupiny biologických komunálnych odpadov, ktoré vznikajú ľudskou činnosťou:

Zelený odpad

Katalógové číslo

Popis

20 02 01

biologicky rozložiteľný odpad zo záhrad parkov a cintorínov

Kuchynský odpad

Katalógové číslo

Popis

20 01 08

biologicky rozložiteľný kuchynský a reštauračný odpad

20 01 25, 26

jedlé oleje a tuky

Iné biologicky rozložiteľné komunálne odpady

Katalógové číslo

Popis

20 01 01

papier a lepenka

20 01 11

textílie

20 01 37, 38

drevo

20 03 02

odpad z trhovísk

20 03 04

kal zo septikov

Medzi najstaršie a najpoužívanejšie metódy zhodnocovania biologických rozložiteľných komunálnych odpadov patrí **kompostovanie**.

Kompostovanie je prírode najbližší spôsob, ako nakladať s organickými zbytkami.

Slama, tráva, seno, burina, kvety, lístie, šupky z ovocia a zeleniny a iné zvyšky z kuchyne a záhradky môžu byť mikroorganizmami rozložené a vytvoria kvalitný humus, ktorý je prírodným hnojivom, bohatým na živiny. Pôde tak vrátíme to, čo sme pri pestovaní plodín z nej odčerpali. Ušetríme veľké množstvo komunálneho odpadu ukladaného na skládky odpadov a tiež poplatky za odvoz odpadu.

Dôležitým základným právnym predpisom v spojitosti s problematikou podpory rozvoja kompostovania je smernica EÚ 1999/31/ES o skládkach odpadov, ktorá tiež definuje biologicky rozložiteľný odpad ako odpad, ktorý môže byť anaeróbne alebo aeróbne rozložený. Táto smernica vyžaduje (okrem iného), aby všetky členské krajiny EÚ znížili množstvo biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu (BRKO) ukladaného na skládku na:

- 75% z množstva produkovaného v roku 1995 do roku 2006,
- 50% z množstva produkovaného v roku 1995 do roku 2009,
- 35% z množstva produkovaného v roku 1995 do roku 2016.

Slovensko je jedným z členských štátov EÚ, ktoré vzhľadom na silnú závislosť na skládkach, môže využiť výhodu štvorročného odkladu plnenia. To znamená, že cieľové roky sú 2010, 2013 a 2020.

V praxi to znamená, že na podporu splnenia takto stanoveného cieľa je veľmi dôležité rozšírenie kompostovania biologicky rozložiteľných odpadov.

Vychádzajúc z rôznych nových právnych predpisov s prihliadnutím na doterajšie poznatky z praxe ako aj z verejnej diskusie k základnému dokumentu s názvom **”Tematická stratégia predchádzania vzniku odpadov a ich recyklácie”** je možné uviesť, že je žiaduce realizovať rôzne druhy kompostovania, ako napr. tzv.

- **malé kompostovanie** (domové alebo záhradné),
- **stredné kompostovanie** (obecné alebo komunitné),
- **veľkokapacitné kompostovanie** (priemyselné alebo na farmách) a taktiež je vhodné

zaviesť rôzne kombinované spôsoby.